

Jak walczyć z problemem dokuczania wśród uczniów? WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELI

Drogi Nauczycielu, nie jesteś sam!

Wspólnie z ekspertami Instytutu Badań Edukacyjnych, przygotowaliśmy dla Ciebie przystępny schemat rozwiązywania problemów wychowawczych.

KROK 1

Zadbaj o dobrą komunikację z rodzicami uczniów

Jak komunikować się z rodzicami. Do wyboru masz:

- internetowe kanały komunikacji: e-maile, czaty,
- spotkania indywidualne,
- spotkania grupowe (wywiady),
- uroczystości okolicznościowe,
- tablica ogłoszeń w szkole,
- dzienniczek ucznia/ zeszyt uwag,
- dziennik elektroniczny,
- telefon: rozmowy, SMS-y.

W wyborze optymalnej formy kontaktu z rodzicami, pomoże sformułowanie ich oczekiwań już podczas pierwszego spotkania zapoznawczego. Pomocnym narzędziem będzie prosta ankieta – przeprowadzona w sposób tradycyjny (np. na spotkaniu) lub rozesłana mailowo z prośbą o wypełnienie online.

Ponadto wybór odpowiedniej formy kontaktu zależy również od tematu planowanej rozmowy, w szczególności sytuacje trudne wymagają spotkań indywidualnego.

Pierwszy kontakt:

- zadbaj, by „nowi” rodzice uzyskali informacje na temat funkcjonowania szkoły tak szybko, jak to możliwe,
- rozważ zorganizowanie spotkania integracyjnego na początku roku szkolnego.

Organizacja spotkania z rodzicami krok po kroku:

- zaprosz rodziców na zebranie,
- zaplanuj odpowiednią ilość czasu,
- zadбай o udział mniej aktywnych rodziców,
- zaplanuj przebieg spotkania i przygotuj materiały do rozdania,
- zadбай o aranżację sali,
- spróbuj umilić rodzicom i sobie udział w zebraniu małym poczęstunkiem,
- zadбай o sprawny przebieg spotkania i dobrą atmosferę,
- zaplanuj harmonogram spotkań indywidualnych z rodzicami po zebraniu,
- rozważ udział uczniów w indywidualnych spotkaniach z rodzicami,
- po zebraniu pytaj o opinie rodziców na temat formuły spotkania.

Dobre relacje między szkołą, a rodzicami – to jest WAŻNE:

- diagnoza preferencji rodziców w kwestii współpracy i komunikacji ze szkołą,
- udostępnienie rodzicom wielu kanałów kontaktu ze szkołą,
- elastyczność w dopasowaniu warunków komunikacji,
- partnerskie i nastawione na współpracę relacje rodziców, nauczycieli oraz dyrekcji szkoły,
- świadomość dążenia do jednego celu – jasne zasady wyznaczone przez szkołę,
- dążenie do kontaktu z obojgiem rodziców ucznia,
- zachęcanie rodziców do zaangażowania w szkolne życie ucznia,
- formułowanie konkretnych propozycji działań zamiast ogólnych wymagań,
- rozszerzenie roli rodziców poza funkcję organizacyjną,
- docenianie zaangażowania rodziców,
- narzędzia skutecznego rozwiązywania sytuacji trudnych,
- włączenie uczniów do komunikacji między nauczycielami, a rodzicami.

KROK 2

Zbuduj dobre relacje z uczniem

Co wpływa negatywnie na atmosferę w klasie?

- nadmierny nacisk na naukę – natłok sprawdzianów, klasówek,
- duża ilość pracy domowej,
- brak reakcji nauczyciela na negatywne zachowania wobec innych uczniów.

Czego uczniowie oczekują od nauczycieli?

- nawiązania przyjaznych relacji z nauczycielami,
- skracania dystansu nauczyciel-uczeń,
- szczerości i otwartości nauczyciela w rozmowach na temat problemów dzieci,
- możliwości porozmawiania z nauczycielami na inne tematy niż te stricte związane z nauką,
- umiejętności rozładowania napiętej atmosfery w klasie,
- empatii w kontaktach z uczniami.

Jaki powinien być dobry wychowawca?

- przyjaciel, obrońca i psycholog jednocześnie,
- prowadzi konstruktywny dialog z uczniami – słucha i rozmawia o ich problemach, powstrzymuje się od pochopnych sądów,
- interesuje się nie tylko szkolnymi sprawami swoich wychowanków, ale także jest gotowy wsłuchać się w ich problemy rodzinne czy te dotyczące trudnych kontaktów z rówieśnikami,
- pełni rolę klasowego „kaowca” i organizuje wyjścia ze szkoły czy wyjazdy na wycieczki.

Jak zadbać o odpowiednią atmosferę podczas lekcji?

- wykreowanie i utrzymanie dobrej atmosfery pracy na lekcji,
- zapanowanie nad hałasem i chaosem,
- unikanie nadmiernego rygoru,
- utrzymanie autorytetu w klasie poprzez konsekwencję w działaniach,
- zainteresowanie uczniów tematem lekcji,
- wprowadzenie ciekawej narracji,
- nieograniczanie się do dyktowania uczniom notatek do zeszytu,

- pobudzanie kreatywności uczniów,
- zadawanie pytań mobilizujących uczniów do myślenia,
- stosowanie pomocy dydaktycznych: netbooki, przeprowadzanie doświadczeń, spotkania z ekspertami w swoich dziedzinach,
- wyjaśnienie niezrozumiałych fragmentów lekcji poprzez rzeczowe i spokojne odpowiedzi na pytania uczniów.

KROK 3

Pamiętaj, że dyżur podczas przerwy międzylekcyjnej to duża odpowiedzialność

Kiedy najczęściej dochodzi do dokuczania:

- przerwa międzylekcyjna,
- zajęcia wychowania fizycznego.

Gdzie najczęściej dochodzi do dokuczania:

- szatnie szkolne,
- łazienka.

KROK 4

Porozmawiaj o problemie z innymi nauczycielami

**Duża część wychowawców jest świadoma istnienia problemu dokuczania.
Część nauczycieli nie zdaje sobie jednak sprawy ze skali zjawiska.**

Negatywne zachowania wśród dzieci, najczęściej dostrzegane przez wychowawców:

- obgadywanie, izolowanie, nastawianie klasy przeciwko danemu uczniowi,
- wyzywanie, obrażanie rówieśników, krzyczenie,
- ośmieszanie, poniżanie,
- dokuczanie materialne (np. niszczenie, zabieranie przedmiotów, wyrzucanie książek z plecaka),
- dokuczanie elektroniczne,
- dokuczanie fizyczne (np. bicie, celowe potrącanie, zamykanie ucznia),
- podglądanie, ściąganie ubrań, naruszanie nietykalności cielesnej,
- przymuszanie do czegoś,
- groźby.

KROK 5

Buduj autorytet i uważaj na negatywne zachowania uczniów wobec nauczycieli

Coraz częściej nagłaśnianym problemem występującym w polskich szkołach jest także **niewłaściwe zachowanie uczniów wobec nauczycieli, w tym także zachowania agresywne.**

Najczęściej występujące przykłady negatywnych zachowań w stosunku do nauczycieli:

- ignorowanie lub odmawianie wykonywania poleceń przez ucznia,
- niegrzeczne komentowanie działań nauczyciela lub używanie wulgarnych słów w jego obecności,
- podnoszenie głosu przez ucznia w stosunku do nauczyciela,
- wyzywanie nauczyciela lub zwracanie się do niego w obraźliwy sposób.

KROK 6

Reaguj i walcz z problemem dokuczania na co dzień

- zapewnij sobie dostęp do regularnego kontaktu z rodzicami,
- nie ignoruj negatywnych zachowań wśród uczniów - wprowadź jasne zasady postępowania w przypadku dokuczania innym,
- nad problemem dokuczania pracuj z całą klasą, nie tylko z ofiarą, czy sprawcą przemocy – kluczowa jest rola świadków dokuczania
- uwzględnij możliwość stosowania odpowiednich kar,
- zadbaj o efektywną współpracę z pedagogiem lub psychologiem szkolnym,
- nie walcz z problemem na własną rękę – postaraj się o dobry przepływ informacji w gronie pedagogicznym oraz wymianę opinii z innymi nauczycielami ze szkoły,
- zadbaj o większe wsparcie ze strony dyrektora szkoły,
- pozyskaj gotowe materiały profilaktyczne do prezentacji uczniom, np. filmy, prezentacje,
- zaplanuj przeprowadzenie zajęć warsztatowych lub ćwiczeń propagujących koleżeńskie postawy wśród uczniów,
- skontaktuj się z ekspertami poza szkołą – nie bój się poprosić o wsparcie poradni psychologiczno-pedagogicznej, policji, straży miejskiej, kuratora,
- zadbaj o lepszy dostęp do literatury fachowej, wartościowych publikacji lub zasobów internetowych.